

МЕТОДИЧНА ПАЛІТРА ОБЛАСТІ: МИКОЛАЇВЩИНА

КОМПЕТЕНТІСНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ УРОК ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ: ВІД ТВОРЧОГО ПОШУКУ ДО НАУКОВОГО УЗАГАЛЬНЕННЯ

*ІЗ ДОСВІДУ РОБОТИ ОБЛАСНОЇ ТВОРЧОЇ ГРУПИ ВЧИТЕЛІВ
ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ЗЗСО МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ*

Дарія ЛУКЬЯНЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти;

Ганна ПОНОМАРЕНКО, методист кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти; старший учитель

У 2009 році на базі Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти за ініціативи Ганни Пономаренко, методиста зарубіжної літератури і мов національних меншин, створено обласну творчу групу вчителів зарубіжної літератури. Членами творчої групи було вирішено зосередити свою увагу на проектно-конструкторській технології вивчення літературної теми, автором якої є **Василь Іванович Шуляр**, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти, директор Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, заслужений учитель України. Актуальність застосування технології компетентісно-діяльнісного навчання викликана сучасним станом та вимогами до літературної освіти.

Деякі роки творча група працювала під науковим керівництвом В. І. Шуляра над проблемною темою «Нові підходи до організації мовно-літературної освіти в умовах профільного навчання». Концепція компетентісно-діяльнісної моделі уроку літератури вибудована на взаємодії учня-читача й учителя-словесника, де кожен організовує процес навчання на фасилітативній основі.

© Лукьяненко Д. В., Пономаренко Г. В., 2019

Учасники творчої групи оволоділи проектно-конструкторською технологією підготовки уроків зарубіжної літератури. Результат роботи – навчально-методичний посібник «Програмно-тематичне планування. 10 клас», до якого увійшли матеріали **І. М. Галушко**, учителя зарубіжної літератури Миколаївської ЗОШ I–III ступенів № 57 Миколаївської міської ради; **В. В. Заболотньої**, учителя зарубіжної літератури Южноукраїнської гімназії № 1 Южноукраїнської міської ради; **В. М. Крученової**, заступника директора з навчально-виховної роботи, учителя зарубіжної літератури Березанської ЗОШ I–III ступенів Березанської районної ради; **І. В. Царлової**, учителя зарубіжної літератури Миколаївської гімназії № 2 Миколаївської міської ради.

У 2012 році члени творчої групи зосередили увагу на проблемі аналізу художнього твору. На першому засіданні розглянуто проблеми шкільного аналізу художнього твору та проаналізовано оповідання «Чужая боль» Сергія Лук'яненка (вір, який раніше не вивчався в курсі «Зарубіжна література»). Під час подальшої роботи проаналізовано твори із розділу «Сучасна література» за новою програмою: «Чарлі і шоколадна фабрика» Роальда Дала; «Комета прилітає» Туве Янсон; «Машина для здійснення бажань»

Компетентнісно-діяльнісний урок літератури

МЕТОДИ, ПРИЙОМИ
(навчання через діяльність)

традиції

інновації

результат

У
Ч
И
Т
Е
Л
Ь

У
Ч
Е
Н
Ь

(здобувач
освіти)

предметні

міжпредметні

ключові / життєві

або Суботик повертається в суботу» Пауля Маара; «Брати Лев'яче серце», «Міо, мій Міо» Астрід Ліндгрєн; «Джим Гудзик і машиніст Лукас» Міхаєля Енде; «Конрад, або Дитина з бляшанки» Крістіне Нестлінгер тощо. Результатом роботи стали методичні рекомендації до вивчення нововведених творів.

Любов до своєї професії, розуміння важливості постійного поповнення та поновлення власних знань спонукали вчителів Миколаївщини не зупинятися. 17 квітня 2013 року відбулося спільне засідання творчої групи вчителів зарубіжної літератури закладів загальної середньої освіти Миколаївщини й Кіровоградщини. Члени обласної творчої групи вчителів ЗЗСО Миколаївської області мали можливість ознайомитися з досвідом роботи Кіровоградської Школи творчого словесника (керівники школи: **О. В. Рєвнивцева**, завідувач науково-методичної лабораторії гуманітарно-естетичних дисциплін КОІППО імені Василя Сухомлинського: **О. О. Гузь**, учитель-методист, учитель зарубіжної літератури навчально-виховного комплексу «Спеціалізований загальноосвітній заклад І–ІІІ ступенів № 26 – дошкільний навчальний заклад – дитячо-юнацький центр «Зорецвіт» Кіровоградської міської ради»).

Зміни у вивченні зарубіжної літератури в контексті впровадження оновлених програм, концепції «Нова українська школа» сприяли продовженню роботи творчої групи в 2018 році над проблемною темою «Формування компетентного читача на уроках зарубіжної літератури в умовах переходу до Нової української школи» (керівник – **Г. В. Пономаренко**, методист кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти МОІППО; науковий супровід – **Д. В. Лукьяненко**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти МОІППО). Упровадження компетентного підходу в освіті та зокрема в галузі викладання зарубіжної літератури має стратегічне значення. Результатом роботи творчої групи в 2018 році стало створення моделі формування та розвитку читацької компетентності на уроках зарубіжної літератури.

Як сформуванати компетентного учня-читача? Які ознаки компетентно-діяльного уроку зарубіжної літератури? Такі питання виникли перед учасниками творчої групи.

Питання теоретичного аналізу змістового наповнення й специфіки компетентно-діяльного уроку залишається відкритим для нових педагогічних пошуків. Тому пропонуємо узагальнену структуру, що стане основою для подальшої конкретизації кожного компонента, оскільки в організації компетентно-діяльного уроку головним є наповнення саме змісту, а не дотримання форми.

подаємо **опис до схеми** (див. с. 23). Діяльність суб'єктів освітнього процесу – учителя й здобувача освіти – має бути спрямована на організацію діяльності: проблемної, практико спрямованої, відповідної ціннісним і віковим запитам учнів, зорієнтованої на стимулювання самостійних рішень і дій. Із цієї метою педагог ситуативно обирає методи і прийоми навчання, які можуть бути як традиційними (наприклад, метод читання художнього твору, дослідницький метод – за Ф. М. Штейнбуком), так й інноваційними, спрямовуючи їх на досягнення результату, що є загальним для всього курсу літератури й конкретним для кожного уроку. Ідеться про формування компетентностей, з-поміж видів яких виокремлюємо три групи: *ключові або життєві*, що є основою будь-якої діяльності, зокрема освітньої; *міжпредметні*, які можуть охоплювати компетентності однієї чи кількох освітніх галузей; *предметні*, визначені в програмі предмета.

Варто зауважити, що захоплення інноваціями на уроці може призвести до формалізму. Тому в пошуку новинок потрібно зважати насамперед на оригінальність, новітність саме змістового наповнення, а не незвичної (найчастіше – англійської) назви.

Успішна реалізація мети уроку й досягнення бажаного результату можливі й за умови раціонального добору відповідних – компетентно-діяльних завдань, створенню яких буде присвячено наступну статтю.